

APRENGUEN A PENSAR¹

(Un suggeriment amistós a determinats ultraesquerrans)

Lev Trotski

22 de maig de 1938

versió catalana feta per Alejo Martínez – alejom@lycos.es - des de: "Aprendan a pensar", en, *Escritos*, Tom IX, Volum 2, Editorial Pluma, Bogotà, 1977, pp. 484-491.

Determinats xarlatans ultraesquerrans professionals cerquen a tota costa "corregir" les tesis del secretariat de la Quarta Internacional sobre la guerra, d'acord amb els seus propis prejudicis ossificats. Ataquen especialment aquella part de les tesis que afirma que, en tots els països imperialistes, el partit revolucionari, mentre roman en una oposició irreconciliable amb el seu propi govern en temps de guerra, no obstant, ha de modelar la seua política pràctica en cada país d'acord amb la situació interna i a les agrupacions internacionals, diferenciant clarament un estat obrer d'un burgès, un país colonial d'un imperialista.

"El proletariat d'un país imperialista aliat a l'URSS ha de mantenir totalment i absoluta la seua intransigent *hostilitat cap al govern imperialista del seu propi país*. En aquest sentit la seua política no serà diferent de la del proletariat del país que lluita contra l'URSS. Però en allò que fa a l'activitat concreta, poden sorgir diferències considerables segons la situació de la guerra." (*La guerra i la Quarta Internacional*)

Els ultraesquerrans consideren aquest postulat, l'exactitud del qual ha estat confirmada per tot el curs dels esdeveniments, com el punt de partida... del social-patriotisme. Com l'actitud cap als governs imperialistes ha d'ésser "la mateixa" en tots els països, aquests estratèges esborren qualsevol distinció més enllà de les fronteres del seu propi país imperialista. Teòricament el seu error sorgeix d'intentar construir, fonamentalment, bases diferents per a polítiques en temps de guerra i en temps de pau.

Suposem que demà esclata una rebel·lió en la colònia francesa d'Algèria sota la bandera de la independència nacional i que el govern italià, motivat pels seus propis interessos imperialistes, es prepara per a enviar-li armes als rebels. ¿Quina ha d'ésser l'actitud dels obrers italians en aquest cas? Intencionalment he pres un exemple de rebel·lió contra un imperialisme *democràtic* amb la intervenció a favor dels rebels d'un imperialisme *feixista*. ¿Els obrers italians han d'evitar l'enviament d'armes als algerians? Deixem que els ultraesquerrans s'atrevisquen a contestar afirmativament aquesta pregunta. Qualsevol

revolucionari, junt amb els obrers italians i els rebels algerians, repudiarà tal resposta amb indignació. Encara que al mateix temps esclatés una vaga general marítima en la Itàlia feixista, els vaguistes haurien de fer una excepció a favor d'aquells vaixells que portassen ajuda als esclaus colonials en rebel·lió; d'una altra forma no serien sinó vils sindicalistes, no revolucionaris proletaris.

Al mateix temps, els obrers marítics de França, encara que no s'enfronten a cap vaga, estaran obligats a realitzar qualsevol esforç per tal de bloquejar l'embarcament de municions que es pretenguen usar contra els rebels. Només una política tal, per part dels obrers italians i francesos, constitueix la política de l'internacionalisme revolucionari.

No obstant: ¿no significa aquest que els obrers italians moderen la seua lluita, en aquest cas, contra el règim feixista? Ni gens ni mica. El feixisme presta "ajuda" als algerians tan sols per tal d'afeblir el seu enemic, França, i estendre la seua mà rapaç sobre les seues colònies. Els obrers revolucionaris italians no obliden açò en cap moment. Fan una crida als algerians perquè no confien en el seu "aliat" traïdorenc i, alhora, continuen la seua pròpia lluita irreconciliable contra el feixisme, "el principal enemic en el seu propi país". Només així poden obtenir la confiança dels rebels, ajudar la rebel·lió i enfortir la seua pròpia posició revolucionària.

¿Si l'anterior és correcte en temps de pau, per què hauria d'ésser fals en temps de guerra? Tothom coneix el postulat del famós teòric militar alemany, Clausewitz, que la guerra és la continuació de la política per altres mitjans. Aquest pensament profund mena, naturalment, a la conclusió que la lluita contra la guerra no és sinó la continuació de la lluita general del proletariat durant els temps de pau. ¿Durant les èpoques de pau rebutja i saboteja el proletariat *tots* els actes i mesures del govern burgès? Fins i tot durant una vaga que cobreix tota una ciutat, els treballadors prenen mesures per tal de garantir l'enviament de menjar als seus propis districtes, s'asseguren de tenir aigua, de què no patisquen els hospitals, etcètera. Semblants mesures no són dictades per l'oportunisme en relació a la burgesia sinó que concerneixen els interessos de la mateixa vaga, la simpatia de les masses profundes de la ciutat, etcètera. Aquestes regles elementals de l'estratègia proletària en temps de pau serveixen també tot el seu rigor en temps de guerra.

Una actitud irreconciliable contra el militarisme burgès no significa mai que el proletariat en tots els casos entre en lluita contra el seu propi exèrcit "nacional". Almenys els obrers no interferirien a soldats que estigueren extingint un incendi o rescatant gent ofegada durant una inundació; al contrari, ajudarien colze amb colze els soldats i fraternitzarien amb d'ells. I el problema no és exclusivament per a casos de calamitats naturals. Si els feixistes francesos intentaren avui un colp d'estat i el govern de Daladier es trobés forçat a mobilitzar les seues tropes contra els feixistes, els treballadors revolucionaris, mentre mantenen la seua

completa independència política, lluitarien contra els feixistes al costat d'aquestes tropes. Així, en nombrosos casos, els obrers es veuen forçats no sols a permetre i tolerar, sinó a recolzar activament les mesures pràctiques del govern burgès.

En el noranta per cent dels casos, els obrers realment posen un signe menys on la burgesia posa un de més. No obstant, en el deu per cent, es veuen forçats a posar el mateix signe que la burgesia però amb el seu propi segell, expressant així la seua desconfiança envers ella. La política del proletariat no es deriva de cap manera automàticament de la política de la burgesia, posant només el signe oposat (açò faria de cada sectari un estrateg magistral). No, el partit revolucionari ha d'orientar-se, cada vegada, *independentment* tant en la situació interna com en l'externa, arribant a aquelles conclusions que millor corresponen als interessos del proletariat. Aquesta regla s'aplica tant al període de guerra com al de pau.

Imaginem que en la pròxima guerra europea el proletariat belga conquista el poder abans que el proletariat francès. Indubtablement Hitler tractarà d'aixafar el proletariat belga. Amb l'objectiu de cobrir el seu propi flanc, el govern burgès de França pot veure's obligat a ajudar amb armes el govern obrer belga. Per descomptat els soviets belgues arriplegaran aquestes armes amb ambdues mans. Però, actuant sota el principi del derrotisme, ¿haurien els obrers francesos de bloquejar l'enviament d'armes del seu propi govern al proletariat belga? Només traïdors directes o idiotes complets poden raonar així.

La burgesia francesa enviaria armes al proletariat belga només a causa de la por a un major perill militar i en espera d'aixafar més tard la revolució proletària amb les seues pròpies armes. Per als obrers francesos, per contra, el proletariat belga és el major suport en la lluita contra la seua pròpia burgesia. El desenllaç de la lluita decidirà, en última anàlisi, la correlació de forces dins de la qual entren com a factor molt important les polítiques correctes. La primera tasca del partit revolucionari és utilitzar la contradicció entre dos països imperialistes, França i Alemanya, amb l'objecte de salvar el proletariat belga.

Els escolàstics ultraesquerrans no pensen en termes concrets sinó en abstraccions buides. A la idea del derrotisme l'han transformat en un buit semblant. No poden veure clarament ni el procés de la guerra, ni el procés de la revolució. Cerquen una fórmula hermèticament tancada que excloga l'aire fresc. Però una fórmula d'aquest tipus no pot oferir cap orientació a l'avantguarda del proletariat.

Portar la lluita de classes a la seua forma més elevada (la guerra civil) és la tasca del derrotisme. Però aquesta tasca només pot ésser resolta mitjançant la mobilització revolucionària de les masses, és a dir, ampliant, aprofundint i aguditzant aquells mètodes revolucionaris que constitueixen el contingut de la

lluita de classes en “temps de pau”. El partit del proletariat no recorre a mètodes artificials com cremar magatzems, posar bombes, destruir trens, etcètera, amb l'objectiu d'assolir la derrota del seu propi govern. Encara que tingués èxit en aquest camí, la derrota militar no menaria de cap manera, a l'èxit revolucionari, èxit que només pot ésser garantit pel moviment independent del proletariat. El derrotisme revolucionari només significa que en la lluita de classes el partit proletari no es deté davant de cap consideració “patriòtica”, perquè la derrota del seu propi govern imperialista, provocada o accelerada pel moviment de masses revolucionari, és un *mal* incomparablement *menor* que la victòria assolida al preu de la unitat nacional, és a dir, per la prostració política del proletariat. Aquí radica el significat complet del derrotisme i aquest significat és totalment suficient.

Per descomptat, els mètodes de lluita canvien quan aquesta entra obertament en la fase revolucionària. La guerra civil és una guerra i en aquest aspecte té les seues lleis particulars. En una guerra civil bombardejar magatzems, destruir trens i totes les formes de “sabotatge” militar són inevitables. La seua conveniència és decidida, exclusivament, per consideracions militars; la guerra civil continua la política revolucionària però per altres mitjans, precisament els militars.

No obstant, durant una guerra imperialista, pot haver-hi casos en què el partit revolucionari es veja forçat a recórrer a mètodes tècnicomilitars, tanmateix que no siguen encara una continuació directa del moviment revolucionari en el seu *propi* país. Si es tracta de l'enviament d'armes o tropes contra un govern obrer o una rebel·lió colonial, no sols els mètodes del boicot i la vaga sinó el sabotatge militar directe poden convertir-se en pràctics i obligatoris. Recórrer o no a tals mesures dependrà de les possibilitats pràctiques. Si els obrers belgues, en conquerir el poder en temps de guerra, tenen els seus propis agents militars en terra alemanya, el deure d'aquests agents consistirà en no vacil·lar davant de cap mitjà tècnic amb l'objecte de detenir les tropes de Hitler. És absolutament clar que també els obrers revolucionaris alemanys estan obligats (si poden) a realitzar tasques a favor de la revolució belga, independentment del curs general del moviment revolucionari en la mateixa Alemanya.

La política derrotista, és a dir, la política de la lluita irreconciliable de classes durant els temps de guerra, no pot conseqüentment ésser la “mateixa” en tots els països, així com la política del proletariat no pot ésser la mateixa en temps de pau. Només la Komintern dels epígons ha establert un règim en què els partits de tots els països inicien la marxa simultàniament amb el peu esquerre. En la lluita contra aquest cretinisme burocràtic he intentat provar, més d'una vegada, que els principis i tasques generals han d'ésser realitzats en cada país d'acord amb les condicions internes i externes. Aquest principi serva també tota la seua força per a temps de guerra.

Aquells ultraesquerrans que no volen pensar com a marxistes (puix d'això es tracta) seran sorpresos per la guerra. La seua política en temps de guerra serà la fatal consumació de la seua política en temps de pau. El primer tir d'artilleria enviarà els ultraesquerrans a la inexistència política o els menarà al camp del social-patriotisme, exactament com als anarquistes espanyols, aquells absoluts “negadors” de l'estat, que per les mateixes raons esdevingueren ministres burgesos quan arribà la guerra. Per tal de poder portar avant una política correcta en temps de guerra, hem d'aprendre a pensar correctament en temps de pau.

¹ “Aprenguen a pensar”, *New International*, juliol de 1938.